

NARADA OBYWATELSKA O KOSZTACH ENERGII

Projekt realizowany przez Fundację Stocznia zakłada przeprowadzenie niespotykanego w Polsce do tej pory **ogólnopolskiego procesu**, którego celem jest **wspólny namysł obywateli** nad ważnym społecznie zagadnieniem, jakim jest ubóstwo energetyczne i szerzej koszty energii.

Jako Fundacja, posiadająca szerokie doświadczenie w dziedzinie partycypacji i konsultacji społecznych wierzymy, że mechanizm ten może w przyszłości dotyczyć także innych wyzwań, w których głos obywateli ma istotne znaczenie jako wskazówka albo niektórych przypadkach werdykt dotyczący określonych polityk publicznych. Często są one rodzajem specyficznych umów społecznych pomiędzy obywatelami a rządzącymi. Proponowana poniżej formuła rozmowy ma stworzyć możliwość doprowadzenia do sytuacji partycypacyjnego wypracowania najlepszych i społecznie legitymizowanych rekomendacji. Takich tematów, z którymi jako szerzej rozumiana wspólnota musimy się zmierzyć jest wiele i długo czekają one na poważne podejście (służba zdrowia, transformacja energetyczna, szkolnictwo, sądownictwo, ład medialny, kwestie światopoglądowe - wtedy kiedy miałyby być elementem państwowych regulacji itp.).

Pierwsza ogólnopolska rozmowa będzie dotyczyła **ubóstwa energetycznego**. Temat ten jest coraz bardziej żywy i obecny w agendach polityków na różnych szczeblach od poziomu UE, przez polityki krajowe i działania samorządu. Są one przedmiotem zainteresowania instytucji badawczych, biznesu i środowisk obywatelskich. Wyzwanie ubóstwa energetycznego znane od dawna, w ostatnich miesiącach osiągnęły niespotykaną wcześniej szerokość i głębokość. Zagadnienie to w związku z tym, że dotyka tak wielu osób i instytucji stało się użytecznym motywem dla wielu politycznych kampanii.

Tym bardziej wskazane jest przygotowanie formatów rozmowy (a w ślad za nią działania) w tych sprawach. W tę rozmowę poza decydentami i ekspertami chcemy włączyć też tych, których problem ten dotyczy. Za konieczne uważamy stworzenie mechanizmu szczególnie rozumianej triangulacji: opinii ekspertów, interesów obywateli i działań władz.

Formuła rozmowy przez nas zaproponowana daje szansę na podjęcie rozmów na wszystkich szczeblach władzy, jak również przez samych mieszkańców i mieszkanki. Temat ubóstwa energetycznego abstrahuje od tradycyjnych podziałów - może dotknąć każdego niezależnie od preferencji politycznych. Zakładamy, że to znacznie ułatwi wspólne szukanie rozwiązań - krótko i długofalowych.

Sam proces obejmie trzy etapy:

1. Przygotowanie we współpracy z partnerami merytorycznymi **bazy wiedzy** o ubóstwie energetycznym, będącej podstawą do przeprowadzenia rozmów przez możliwie szerokie grono mieszkańców Polski. Planujemy opublikowanie [na stronie www](#) w przystępnej formie materiałów od kluczowych interesariuszy (analizy rządowe, eksperckie i branżowe, postulaty różnych środowisk, np. samorządowców lub organizacji ekologicznych) oraz przykładów konkretnych działań ograniczających problem ubóstwa energetycznego, ale także świadectw pochodzące od grup, których ono dotknęło. Każda rozmowa przewiduje na wstępie komponent edukacyjny, dlatego bardzo dużą wagę przywiązujemy do tego etapu przygotowań do projektu. Udostępnienie bazy wiedzy: **połowa marca 2022**.
2. **Zaproszenie** do oddolnej organizacji kilkudziesięciu **narad lokalnych w całej Polsce** (na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym). Skierowane ono zostało do instytucji, przedstawicieli rządu i samorządów, do ekspertów, akademików i praktyków, do polityków i mieszkańców (w tym tych, których problem ubóstwa energetycznego dotknęło). Choć skala i skład uczestników spotkań będą różne, to ich cel i przebieg pozostaną spójne – rozmowa będzie odbywać się na bazie opracowanego przez nas scenariusza i posłuży zebraniu opinii i postulatów osób biorących udział w naradzie. Spotkanie rozpoczynające projekt odbyło się **14 marca** - narady lokalne będą realizowane w okresie **marzec-maj 2022**. **8 kwietnia odbyło się webinarium o tym jak naradę lokalną zorganizować**.
3. **Przeprowadzenie pierwszego ogólnopolskiego panelu obywatelskiego**. W jego trakcie 100 **losowo wybranych** obywateli i obywaterek z całej Polski (z uwzględnieniem ich cech społeczno-demograficznych) będzie obradowało wspólnie podczas 5-ciu spotkań nad tematem ubóstwa energetycznego. Formuła spotkań umożliwi uczestnikom zapoznanie się ze zgromadzoną wiedzą i stanowiskami ekspertów oraz interakcję z interesariuszami, a także zapewni czas na dyskusję i wspólne wybranie rozwiązań do wdrożenia przez władze samorządowe i innych adresatów rekomendacji. Grupa ta będzie miała zaprezentowany raport z narad lokalnych, aby pochylić się również nad proponowanymi rekomendacjami w nim przedstawionych. W ramach ogólnopolskiego panelu dotknemy zapewne kwestii szerszych niż ubóstwo energetyczne, a zatem ogólnie kierunków transformacji energetycznej w Polsce. Zakres panelu wypracujemy wspólnie z partnerami całego przedsięwzięcia. Okres przeprowadzenia panelu: prawdopodobnie **wrzesień-październik 2022**.

Projekt zakończymy publicznym zaprezentowaniem, możliwie szerokiemu gronu odbiorców, **raportu podsumowującego wypracowane przez obywateli rekomendacje**. Skierowane zostaną do przedstawicieli władz krajowych, samorządowych, kół i klubów parlamentarnych, organizacji pozarządowych, think-tanków i wielu innych, dla których temat ubóstwa energetycznego jest lub powinien być ważnym. Ten etap planujemy na **listopad/grudzień 2022**.

Projekt wspierany jest przez European Climate Foundation.

Dotychczas do naszego projektu dołączyły następujące organizacje: Centrum Nauki Kopernik, Instytut Badań Strukturalnych, Forum Energii, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Pole Dialogu, Polski Alarm Smogowy, Client Earth-Prawnicy dla Ziemi, Szlachetna Paczka, Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités”, Federacja Konsumentów, Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych - WRZOS, Federacja FOSA, Instytut Zielonej Gospodarki, Stowarzyszenie Fala Renowacji, EAPN Polska, Krajowa Agencja Poszanowania Energii.

Ponadto prowadzimy rozmowy o naszym projekcie oraz o przyjęciu wypracowanych rekomendacji, jak również o możliwościach skorzystania z dostępu do danych z Ministerstwem Klimatu i Środowiska, z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej oraz z Ministerstwem Funduszy i Rozwoju Regionalnego. Resorty te wyraziły chęć współpracy w różnym zakresie, na różnych etapach realizacji projektu.

Mamy nadzieję, na pozyskanie również do grona głównych partnerów Polskiej Akademii Nauk oraz Rzecznika Praw Obywatelskich.

Krótką informacją o projekcie: <https://stocznia.org.pl/projekty/narada-obywatelska-o-kosztach-energii/>

FUNDACJA STOCZNIA

W Stoczni od 12 lat zajmujemy się partycypacją obywatelską, którą rozumiemy jako włączanie obywateli w procesy decyzyjne i ich uczestnictwo w dyskusji nad ważnymi dla nich sprawami. W polu naszych zainteresowań znajduje się też dialog, rozumiany jako otwarta i szczerza rozmowa, której uczestnicy są otwarci przede wszystkim na wysłuchanie i zrozumienie drugiej strony, a nie na

przekonanie jej do swoich racji. Działamy zarówno na szczeblu lokalnym, jak i ogólnopolskim. Gromadzimy i upowszechniamy wiedzę na temat partycypacji obywatelskiej (m.in. za pomocą strony partycypacjaobywatelska.pl). Tworzymy przestrzeń do wymiany doświadczeń i uczenia się od siebie pomiędzy przedstawicielami administracji publicznej, organizacji pozarządowych i innych zainteresowanych osób (m.in. poprzez Fora Praktyków Partycypacji). Wspieramy samorządy lokalne oraz instytucje publiczne i prywatne w projektowaniu i realizacji procesów partycypacyjnych. Staramy się także, by wiedza i doświadczenia zdobyte przy tych okazjach były wykorzystywane w innych miejscach. Najważniejszymi projektami przez nas zrealizowanymi są:

- **Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy** – celem programu jest wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego, aktywności obywatelskiej oraz upodmiotowienie grup zagrożonych wykluczeniem. Projekt realizujemy w ramach członkostwa w konsorcjum, będącego operatorem programu, razem z Fundacją im. Stefana Batorego (lider) oraz Fundacją Akademia Organizacji Obywatelskich. Więcej na stronie: <https://stocznia.org.pl/projekty/aktywni-obywatele-fundusz-krajowy/>

- **Przestrzeń Praktyków Partycypacji** - jest jednym z projektów predefiniowanych realizowanych w ramach programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy. Celem projektu jest wzmocnienie środowiska praktyków partycypacji obywatelskiej (urzędników, pracowników instytucji publicznych i organizacji pozarządowych na co dzień zajmujących się włączaniem mieszkańców w procesy decyzyjne dotyczące spraw publicznych) i upowszechnienie oraz rozwój partycypacji obywatelskiej w Polsce. Więcej na stronie: <https://stocznia.org.pl/projekty/przestrzen-praktykow-partycypacji/> i www.partycypacjaobywatelska.pl

- **Przestrzeń dla Partycypacji** - w ramach projektu wspieramy gminy z różnych części Polski w przygotowaniu i realizacji konsultacji społecznych wybranych przez nich dokumentów planistycznych. Celem tych konsultacji jest aktywne włączenie mieszkańców do współtworzenia dokumentów na jak najwcześniejszym etapie procedury planistycznej, w zakresie wykraczającym poza wymogi ustawy o planowaniu przestrzennym. Projekt realizowany jest z Pracownią Zrównoważonego Rozwoju oraz Związkiem Miast Polskich.

- **Warszawski Panel Klimatyczny** – zrealizowaliśmy go wspólnie z Fundacją Pole Dialogu i Fundacją Civis Polonus. Był to pierwszy w Polsce panel obywatelski przeprowadzony całkowicie on-line. Celem panelu było wypracowanie przez mieszkańców rekomendacji w sprawie zwiększania efektywności energetycznej oraz udziału odnawialnych źródeł energii w Warszawie. W spotkaniach udział wzięło 90 losowo wybranych osób (różnych pod względem płci, wieku, miejsca zamieszkania i wykształcenia). Towarzyszyli im miejscy urzędnicy, eksperci i ekspertki oraz przedstawiciele i przedstawicielki organizacji, instytucji i grup nieformalnych zainteresowanych tematem panelu. Do naszych najważniejszych zadań należało:

- opracowanie zasad panelu, w tym regulaminu i zasad wyboru panelistów;
- przeprowadzenie dwóch losowań panelistów;
- współtworzenie scenariuszy spotkań;
- współmoderacja spotkań;
- działania komunikacyjne, w tym opracowanie podsumowania.

Efektom pracy był zestaw 49 wiążących dla miasta rekomendacji. Więcej na stronie:

<https://stocznia.org.pl/projekty/warszawski-panel-klimatyczny/>

- **Panel Obywatelski w Lublinie** - na zlecenie Urzędu Miasta Lublin przeprowadziliśmy pierwszy w tym mieście panel obywatelski, pomagając mieszkańcom znaleźć najlepsze sposoby na rozwiązanie problemu smogu. Więcej na stronie: <https://stocznia.org.pl/projekty/panel-obywatelski-w-lublinie/>

- **Wysłuchania Obywatelskie** – kilkakrotnie przeprowadziliśmy konsultacje publiczne dotyczące ważnych rozstrzygnięć w sferze polityk publicznych. W trakcie wysłuchania instytucje i osoby zainteresowane przedmiotem konsultacji wygłaszają swoje stanowiska względem propozycji poddawanej konsultacjom. Istotą wysłuchania jest dopuszczenie do wyrażenia swojej opinii wszystkich (osób i instytucji), którzy same uznają, że mają do przekazania istotne argumenty w danej sprawie. Wysłuchanie czyni proces konsultacji bardziej otwartym i partycypacyjnym. Jednym z ostatnich tematów Wysłuchania był Krajowy Plan Odbudowy: <https://www.wysluchanieplanodbudowy.pl/> Więcej o Wysłuchaniach na stronie: www.wysluchanieobywatelskie.pl

www.wysluchanieobywatelskie.pl

- **Narada Obywatelska o Edukacji** – wspólna ogólnokrajowa rozmowa na temat edukacji podczas strajku nauczycieli, które odbywały się wiosną 2019 roku. Więcej na stronie: www.naradaobywatelska.pl

Chętnie odpowiemy na Państwa pytania:

Kuba Wygnański, Prezes Fundacji, kwygnański@stocznia.org.pl, 601 294 586

Maria Belina Brzozowska, Koordynator Projektu, mbelinabrzozowska@stocznia.org.pl, 451 056 148